

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 802 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
<i>Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari	27
<i>Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
<i>Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
<i>Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi</i>	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
<i>Alinazarova Mahfuza</i>	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
<i>Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li</i>	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
<i>Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna</i>	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
<i>Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich</i>	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
<i>Ergasheva S. T.</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
<i>Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
<i>Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
<i>Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna</i>	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
<i>Jo'rayeva Matluba</i>	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
<i>Komilova Z. X.</i>	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
<i>M. Yu. Mahkamova</i>	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
<i>Madazizova Difuza Raxmatullayevna</i>	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes	90
<i>Madina Tilavova</i>	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar	94
<i>N. O. Saidova</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli	99
<i>Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna</i>	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
<i>Ochilova Dilbar Isroilovna</i>	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi	108
<i>Oripova Zilola</i>	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
<i>Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
<i>Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich</i>	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
<i>Qurbanova Ilmira Alisher qizi</i>	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Said Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi "muhosaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы	211
Сулейманова Нилуфар Камиловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati	256
Kamolova Munajatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадилова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish	308
Ganiyeva Shodiya Azizovna	
Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки.....	313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна	
Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	317
Nazarova Nasiba Abdullayevna	
Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari.....	320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi	323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna	
Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari	327
Matmurotova Iroda Baxtiyor qizi	
"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni	332
A. N. Nusratov	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari	336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni	342
<i>Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi</i>	
Tibbiyot va frazeologiya inson omilida	346
<i>Achilov Muzaffar Norquliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati	349
<i>Mamasaidova Muhabbat Abdulalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi</i>	
Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili	354
<i>Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi</i>	
Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari	359
<i>Alikulova Muxayyo Sherovna</i>	
Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili	362
<i>Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira</i>	
Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari	365
<i>Altibayeva Gulbaxor Majitovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi	369
<i>Axmadjonova Jasmina Jamshid qizi</i>	
Developing Writing Competence Among CEFR B1 and Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition	374
<i>Ayturaev Majid Mavlankhanovich</i>	
Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli	378
<i>Azamov Umarxon Xayyoxonovich</i>	
Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9	383
<i>Buribayeva Aziza Ismatillaevna</i>	
Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	386
<i>Buriyeva Aziza Nematovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish	390
<i>Davronova Sevinch</i>	
O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda maqollardan foydalanish bo'yicha manbaalar tahlili	394
<i>Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdukarim qizi</i>	
Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence	399
<i>Dumarova Gulmira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo</i>	
The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator is the Foundation of Effective And Quality Education	402
<i>Ergasheva Barno Ziyaviddin kizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari	406
<i>Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari	411
<i>Eshonkulova Hilola Rajab qizi</i>	
Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri	415
<i>Habibova Shyira Baxtiyorovna</i>	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish	419
<i>Ikromova Sarvinov Siroj qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	424
<i>Jabborova Dilafruz Furqatovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari	428
<i>Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi</i>	
Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices	431
<i>Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi</i>	
Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat – talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli	435
<i>Kamalova Yoqutxon Bahodirovna</i>	

Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari	439
<i>Kenjayeva Dildora Terkashevna</i>	
Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati	443
<i>Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna</i>	
Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi	448
<i>Latifa Zarifovna Korayeva</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar	451
<i>Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari	454
<i>Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi</i>	
Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida	459
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish	463
<i>Meyliyeva Nafosat Gulomovna</i>	
Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri	466
<i>Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi	470
<i>Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi</i>	
The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress	473
<i>Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari	477
<i>Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li</i>	
CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi	481
<i>Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi</i>	
The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency	486
<i>Kosimov Sunnat Ravshan ugli</i>	
Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni	490
<i>Quvonchbek Abduxamidov</i>	
Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi	494
<i>Rajabova Laylo O'tkir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	498
<i>Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetentsiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari	501
<i>Yusufzoda Shabnam Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi</i>	
Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash	506
<i>Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li</i>	
Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari	510
<i>Raxmetova Lazzat</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi	513
<i>S. A. Mamatisayeva</i>	
Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi	517
<i>Sattorova Shaxlo Axadovna</i>	
Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse	520
<i>Sultonova Charos Iskandar kizi</i>	
Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar	527
<i>Suyunova Matluba Abdusaidovna</i>	
Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi	531
<i>Tajiboyeva Odinoxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi</i>	
Modern Approaches to Teaching Grammar	534
<i>Tuychiyev Azamat Farkhod ugli</i>	
The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education	538
<i>Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarning kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish	541
<i>Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi</i>	
Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati	544
<i>Xolmatova Sarvinoz Raxmatilla qizi</i>	
Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari	548
<i>Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li</i>	
Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari	551
<i>Yarova Gulhayo Fazliddin qizi</i>	
Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish	555
<i>Kuchimov M. K.</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	559
<i>Quldashev Murodjon G'aniyevich</i>	
Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения	562
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati	566
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махаля" в Узбекистане ...	570
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari	575
<i>Tosheva Yulduz</i>	
Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida)	579
<i>Yarmatov Akbar Normurotovich</i>	
Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini	582
<i>Matyakubov Elyor Rajapovich</i>	
Umumiy pedagogika fanini o'qitishda formativ baholash metodikasini joriy etish texnologiyasi	586
<i>Sobitjon Xalimov Hoshimjonovich</i>	
Формирование компонентов эмоционального интеллекта у детей дошкольного возраста с дефектами речи на основе сказкотерапии	590
<i>Эркинова Фазилят Миразиз қизи</i>	
O'zbekistonda asalarichilikning rivojlanishi	593
<i>Abdullayeva Maxsudaxon To'lanovna</i>	
14–16 yoshli dzyudochilarda hujum kombinatsiyalari va ularni musobaqaviy sharoitda qo'llash usullarini takomillashtirish	596
<i>Abduraxmanova Iroda Xayrullayevna</i>	
Oliy ta'limda aksiologik tarbiya mexanizmlarini takomillashtirish ijtimoiy ehtiyoj va pedagogik muammo sifatida	602
<i>B. S. Siddikov</i>	
Sport mashg'ulotlar davomida mushak va suyak tizimi rivojlanishi	606
<i>Bo'ronova Habiba Erkin qizi</i>	
Stol tennisi o'yini texnikasi	609
<i>Ibragimov Abduqahhor Abdulaziz o'g'li</i>	
Biologiya fanini o'qitishda zamonaviy platformalarning afzalliklari: Wordwall, Educaplay, Blooket, Genially, Kahoot platformalari	613
<i>Kalandarova Dilnoza Samandarovna, Qodirova Madina Nosirovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan paraarmrestlingchi talabalarni musobaqa oldidan texnik tayyorgarligini takomillashtirish	617
<i>Karimov Faxriddin Xurramovich</i>	
Developing Critical Reading Skills Through Content-Based Instruction	621
<i>Mekhmunkulov Burkhon Ma'ruf ugli</i>	
Tog'li va shahar hududida ta'lim oluvchi tinglovchilarning jismoniy tayyorgarlik darajasini taqqoslash	626
<i>Mirjamolov Sirojiddin Xayriddinovich</i>	

Korxona va tashkilotlarda ishchi-xodimlarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirish asosida ish faolligini oshirish texnologiyasi	630
Muxametov Axmad Muxametovich	
Xalq ta'limi bo'limi rahbarlarining xalqaro baholash tizimini O'zbekiston ta'limiga moslashtirishdagi o'rni ...	634
Namazova Manzura Urakovna, Nodirov Dilmurod	
Digital Reading vs. Print Reading: Effects on EFL Learners' Reading Speed and Understanding	639
Rustambekova Ozoda Dilshod kizi	
Yoshlarning jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga bo'lgan qiziqishini oshirishning samarali usullari	644
To'rayev Farrux Hakim o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalaridagi talaba-qizlarni dzyudo sport turi texnik harakatlariga o'rgatish texnologiyasi	647
Toshboyeva Munisa Bozor qizi	
Sport mashg'ulotlarda jarohatlarning oldini olish va xavfsizlik choralari	650
Xudoyberdiyeva Elmira Botir qizi	
Задачи изучения и преподавания русского языка и литературы в общеобразовательных школах с узбекским языком обучения	654
Ахмедов Нумон	
Multimedia va infografika asosida interaktiv didaktik materiallar yaratish	658
Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Rahmonov Ziyodillo Xusanovich	
Ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining talaffuz ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi (immitativ-taqldiy usul misolida)	661
Jo'rayeva Dilafruz Nuriddinova	
O'simliklarning issiqqa va qurqoqchilikka chidamliligi	664
M. Nazarov, G. Maxsudova, T. Usmonova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tayyorgarligi hamda psixik jarayonlar ko'rsatkichlarining tahlili	667
Masharipova Miyassar Ichanovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni "Tabiat bilan tanishtirish" fani asosida tarbiyaviy faoliyatini raqamlashtirish	675
Saydullayeva Barchinoy Abduxalil qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'lim sharoitida faoliyat yuritishga tayyorlash muammolari	678
Shaxnoza To'xtiyarova	
Raqamli ta'lim muhitida o'quv resurslarini yaratishning raqamli-didaktik mazmunini rivojlantirish metodikasi	681
Shirinov Feruzjon Shuxratovich	
Umumta'lim maktablarining 9-sinf fizika darslarida tovush hodisasini anglashni tajriba orqali rivojlantirish	684
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Emotsional intellekt tushunchasining nazariy asoslari va rivojlanish bosqichlari	689
Tajiboyeva Odinoxon Rustamjon qizi	
Portret janrini o'qitishda individual ta'lim va fanlararo integratsiyaning nazariy-metodologik asoslari	693
Xudaynazarova Ug'ilo'y Sharifovna	
Aqli zaif bolalarda sensomotor rivojlanishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	696
Xudoyberdiyeva Ra'no Arabboyevna	
Yuqori sinf o'quvchilarida estetik madaniyatni tarbiyalash metodikasi (tarbiya fani misolida)	700
Yoqubjonova Shodiya G'ayratovna	
Chizmachilik fanining turmush tarzimidagi ahamiyati va o'rni	704
Achilov Nurbek Norboy o'g'li	
O'quvchilarni musiqa san'atiga qiziqtirishda musiqa psixologiyasining roli	707
E'zoxon Qobilova	
Bolalar adabiyotini o'qitishda milliy qadriyatlarni singdirish va kreativ kompetensiyani rivojlantirishning innovatsion yo'llari	710
G'aniyeva Shodiya Azizovna, Abdullayeva Madinaxon Madaminjon qizi	
Boshlang'ich sinf darsliklarida berilgan mashqlarni til kompetensiyasini rivojlantirish maqsadida tahlil qilish	713
G'anijonova Sarvinov, Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna	
O'quvchilarda global o'qish savodxonligini shakllantirishda milliy matnlar va qadriyatlar asosidagi pirls tipidagi topshiriqlar yaratish tajribasi	717
Ikromova Gulhida Axmadillo qizi, G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi	

Bo'lajak pedagoglarni intellektual rivojlantirishda pedagogik artistizmdan foydalanish texnologiyalari pedagogik muammo sifatida	720
Karribayeva Lobarxon Fayzulla qizi	
Ilmiy matnni o'qib tushunish va baholashda nostandart testlardan foydalanish bosqichlari.....	724
Komilova Lola Nasilloevna	
Dizatriyada tovushlar talaffuzidagi kamchiliklarni o'yin orqali rivojlantirish texnologiyalari.....	728
Mamatova Muzayyana Batirovna	
Turkiy bitiklarda nomlar tizimi va ularning semantik xususiyatlari	732
Munisa Shavkatova	
Kommunikativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarni mediatorlik faoliyatiga tayyorlash texnologiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	736
Muqimova Dilbarxon Xusanboyevna	
Sportda liderlik va jamoaviy ruhni shakllantirish metodlari	740
Nazarov Nursultan Safarbayevich	
Dars mashg'ulotlarini tashkil etishda loyihalashtirishning o'rni va ahamiyati.....	744
Normurodov Sharofiddin Muxiddinovich	
Ta'limda innovatsion kompetentlikning ahamiyati.....	748
Qobilova Aziza Tursunovna	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali bolalarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish	752
Salimova Aziza Sharipovna	
Xorijiy tillarni o'qitishda masofaviy ta'limning imkoniyatlari va muammolari	755
Sidiqova Ma'mura Adhamjonovna	
Til kompetentligini rivojlantirishda vizual materiallardan foydalanishning o'rni (boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish texnologiyasi misolida)	758
Zakirova Sohila Muhtoraliyevna, Sobirova Diloromxon Ma'rufjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi koxlear implantli bolalarni eshituv - nutqiy reabilitatsiyasi	761
Xamraeva Dildora Baxadirovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda duduqlanishni kelib chiqish sababalari va korreksion ishlar	766
Xolboeva Ruxsora Egamberdiyevna	
Эффективность арт-терапии в обогащении словарного запаса у детей с ЗПР	770
Наган Олеся Талгатовна	
Autizmlı bolalar nutqini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati.....	775
Nishonova Sevara	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchılarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy nazariy asoslari (XIX–XXI asrda).....	778
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya	
Autizmlı bolalarda kommunikativ muloqotni shakllantirish texnologiyalari.....	781
Raxmonova Manzura Maxmudovna	
Talabalarda ma'naviy ongning rivojlanishidagi milliy dunyoqarash va tafakkur uslubining shakllanish omillari	785
Usarova Nigora Berdiyarovna	
PIRLSda qo'llaniladigan yuqori darajadagi tushunish ko'nikmalari (interpretatsiya, sintez) va ularni muloqotga o'rgatishda qo'llash	788
Choriyeva Valida Abdug'ani qizi, Shodiyev Faxriddin Teshayevich	
Prokrastinatsiya fenomenining retrospektiv talqini	795
M. L. Aripova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda millatlararo totuvlikni shakllantirishda badiiy adabiyotning o'rni.....	799
Xudoyberdiyeva Madina Abdulbaki qizi	

YUQORI SINFLAR O'QUVCHILARIDA ESTETIK MADANIYATNI TARBIYALASH METODIKASI (TARBIYA FANI MISOLIDA)

Yoqubjonova Shodiya G'ayratovna

Guliston davlat pedagogika yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada estetik tarbiyaning maqsadi, vositalari va yuqori sinf o'quvchilarida estetik madaniyatni shakllantirishda "Tarbiya" fanining o'rni va ahamiyati tahlil etilgan. Unda pedagogik olimlar fikrlari va ilmiy manbalarga asoslangan ma'lumotlar keltirilgan. Shuningdek, "Tarbiya" darslari orqali estetik madaniyatni rivojlantirish imkoniyatlari keng yoritilgan. Maqola yakunida xulosa va tavsiyalar berilgan. Estetik tarbiya – bu insonparvar mohiyatga ega, nafasat qonunlari asosida go'zallikni idrok etish, baholash va yaratishga qodir shaxsni shakllantirishga qaratilgan tarbiya sohasidir. Uning maqsadi o'quvchilarda axloqiy-estetik, insonparvarlik ideallarini, go'zallikni ko'ra olish, his qilish, tushunish va yaratish ko'nikmalarini shakllantirishdir.

Kalit so'zlar: estetika, tarbiya, nafasat, madaniyat, ta'lim, ekskursiya, badiiy asar tahlili, ruhiy tarbiya, metodika, vosita.

Abstract: This article examines the purpose and means of aesthetic education, as well as the role of the "Education" subject in fostering aesthetic culture among high school students. It presents scientific findings and opinions of pedagogical scholars. The article also explores the possibilities of developing aesthetic culture through Education lessons and concludes with practical recommendations. Aesthetic education is a field of pedagogy aimed at forming an individual capable of perceiving, evaluating, and recreating reality in accordance with the principles of humanism and aesthetics. Its purpose is to develop in students the ability to see, feel, understand, and create beauty, along with moral-aesthetic and humanistic ideals necessary for the comprehensive development of personality.

Key words: aesthetics, education, refinement, culture, teaching, excursion, analysis of a work of art, spiritual education, methodology, means.

Аннотация: В статье рассматриваются цель и средства эстетического воспитания, а также значение предмета "Воспитание" в формировании эстетической культуры у учащихся старших классов. Приводятся научные данные и мнения педагогов-исследователей. Широко раскрываются возможности развития эстетической культуры посредством уроков воспитания. В заключение статьи представлены выводы и рекомендации. Эстетическое воспитание – это область педагогики, направленная на формирование личности, способной воспринимать, оценивать и воссоздавать действительность в соответствии с законами гуманизма и эстетики. Его цель – сформировать у учащихся нравственно-эстетические и гуманистические идеалы, умение видеть, чувствовать, понимать и создавать красоту, необходимую для всестороннего развития личности.

Ключевые слова: эстетика, воспитание, утонченность, культура, образование, экскурсия, анализ художественного произведения, духовное воспитание, методика, средства.

KIRISH

Mamlakatimizda mustaqillik yillarida milliy-ma'naviy qadriyatlarga bo'lgan munosabat tubdan o'zgardi. Jamiyatning istiqbolli rivojlanishi shaxsdan yanada yuksak talablarni qo'yimoqda – insonning har tomonlama kamol topishi uchun ijodiy faollik, mustaqil fikrlash va estetik idrok zarur omilga aylandi. Shu munosabat bilan estetik tarbiyaning roli ham sezilarli darajada oshdi. Ijtimoiy va amaliy fanlar, jumladan musiqa madaniyati, san'at va ta'lim sohalarining rivojlanishi estetik tarbiyani samarali yo'lga qo'yish uchun keng imkoniyatlar yaratdi. Bugungi kunda tarbiya tizimining barcha yo'nalishlari, xususan, musiqiy-estetik tarbiya sohasiga e'tibor tobora ortib bormoqda ^[1].

Estetik tarbiya – o'quvchilarda estetik his-tuyg'u, estetik ong va go'zallikka nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishga qaratilgan tarbiya shaklidir. U estetik jihatdan rivojlangan, ijodiy faol va nafasat qonunlarini anglay oladigan shaxsni tarbiyalash jarayonidir ^[4]. Estetik tarbiya insonparvar mohiyatga ega bo'lib, estetik orzuga mos voqelikni idrok etish, baholash va uni go'zallik qonunlari asosida qayta yaratishga qodir inson

shaxsini shakllantirishga yo'naltirilgan. Estetik tarbiyaning maqsadi – o'quvchilarda shaxsning har tomonlama rivojlanishi uchun zarur bo'lgan axloqiy-estetik ideallarni shakllantirish, go'zallikni ko'ra bilish, his qilish, tushunish va yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Estetik tarbiyaning asosiy tushunchalaridan biri go'zallik kategoriyasidir. Uning mohiyatini o'quvchilarga to'g'ri tushuntirish mazkur tarbiya jarayonining hayotiyliigi va samaradorligini ta'minlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Estetika (qadimgi yunoncha *aisthesis* – “his”, “tuyg'u”) olamni hissiy qabul qilish va uning go'zallik jihatlarini tahlil etuvchi fandir. “Estetika” terminini nemis faylasufi A. Baumgarten (1714–1776) ilmiy muomalaga kiritgan. Tarixan “go'zallik falsafasi”, “san'at falsafasi” yoki “badiiy ijod falsafasi” iboralari estetikaning sinonimi sifatida ishlatilib kelgan. Estetika san'at, tabiat, texnika, dizayn, sport, turmush va atrof-muhitni go'zallashtirish kabi ko'plab yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Estetika tadqiqot obyektlari orasida san'at alohida o'rinni egallaydi, chunki u qadimdan buyon insonning hissiy va badiiy faoliyati bilan uzviy bog'liq bo'lgan. Estetikaning san'at-shunoslikdan farqi shundaki, u san'at hodisalariga falsafiy-nazariy yondashuvni ta'minlaydi. M. Abdullaeva o'z tadqiqotlarida estetik tarbiyaning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini tahlil qilib, badiiy asarlar orqali estetik didni shakllantirish metodlarini ishlab chiqqan ^[5].

A. Murodov o'quvchilarda estetik madaniyatni rivojlantirishda interaktiv metodlar va badiiy faoliyatning rolini yoritgan hamda estetik didni shakllantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar bergan ^[6]. B. Toshpulatov estetik tarbiyaning nazariy asoslarini o'rganib, uning ta'lim jarayoniga ta'sirini aniqlagan, pedagogik usullar tizimini tahlil qilgan ^[7]. S. Xolmatova san'at va estetik tarbiyaning o'zaro aloqasini tahlil qilib, san'at asarlarini taqdim etish usullarini hamda o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish metodlarini taklif etgan ^[5]. N. Jumanioyova esa O'zbekiston ta'lim tizimida estetik madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan dasturlar va loyihalarni tahlil qilib, o'quvchilarda estetik his-tuyg'ularni rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlarni ko'rsatgan ^[8].

Estetik tarbiyaning asosiy maqsadi – o'quvchilarda ma'naviy go'zallikni his qilishni tarbiyalash, yuksak estetik did va san'at asarlariga mehr uyg'otish, tarixiy va me'moriy yodgorliklarga hurmat bilan qarash, tabiat va jamiyat boyliklarini qadrlash, ularni asrab-avaylash ko'nikmalarini shakllantirishdan iboratdir ^[4]. Shu orqali insoniy fazilatlar, nafosatga muhabbat va ijodiy tafakkur tarbiyalanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Estetik tarbiyaning asosiy maqsadidan kelib chiqqan holda shuni qayd etish mumkinki, uning yordamida yosh avlodni Vatanimiz va jahon badiiy madaniyatining eng yaxshi namunalaridan zavqlana oladigan, ijtimoiy faol shaxs sifatida tarbiyalashga erishish lozim bo'ladi. Estetik tarbiya yosh avlodning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini yuksaltirishga qaratilgan bo'ladi. Estetik tarbiyaning vazifalari uning asosiy maqsadini amalga oshirishdan iboratdir. Bunda mustaqil respublikamizdagi ta'lim-tarbiyani isloh qilish borasidagi sa'y-harakatlar ham e'tiborga olinmog'i zarur. Estetik tarbiyani samarali amalga oshirishda quyidagilar asosiy vositalar hisoblanadi: muzeylar, teatrlar, kutubxonalar, klublar, kinoteatrlar, galereyalar, o'tmish obidolari, tarixiy me'morchilik yodgorliklari, san'at asarlari, tarixiy-madaniy joylar hamda hayot tarzimizdagi mavjud go'zalliklar o'quvchilarni estetik ruhda tarbiyalashga asos bo'ladi.

Estetik tarbiya vositalari – yuqori sinf o'quvchilarini estetik tarbiyalash maqsadida tevarak-atrofdagi tanlab olingan turmush, tabiat, san'at estetikasi, yoshlarning badiiy ijodi namunalari hamda yuqorida qayd etilgan vositalar majmuasidan iboratdir. Bunda san'at asarlari va ularning turlari, xususan, musiqa faoliyatiga doir ijrochilik, qo'shiq, boshqa musiqiy harakatlar, tasviriy san'at asarlari, musiqa va rasm darslarida pedagog-o'qituvchilarning mustaqil izlanish va ijod qilish ko'nikmalari muhim ahamiyat kasb etadi. Estetik madaniyatni rivojlantirish jarayonida ushbu vositalarning birortasi e'tibordan chetda qolsa, ko'zlangan maqsadga erishish qiyinlashadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tarbiya fani darsliklari asosida o'quvchilarda estetik tarbiyani shakllantirish – bu o'quvchilarda go'zallikni anglash, san'atni qadrlash, ularni badiiy tafakkur va ijodiy qobiliyatlar bilan boyitishga yo'naltirilgan kompleks jarayondir. Estetik tarbiya nafaqat go'zallikni anglash, balki tabiat va jamiyatdagi estetik qiymatlarni tushunish hamda ularga bo'lgan munosabatni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Tarbiya fani darsliklari bu jarayonda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Tarbiya fani darsliklarining maqsadi – o'quvchilarga estetik qarashlarni shakllantirishda, ularning badiiy tasavvurlarini rivojlantirishda, go'zallikni anglash va san'atni qadrlashda yordam berishdir. Bu darsliklar o'quvchilarda estetik didni shakllantirish, badiiy asarlarni tahlil qilish, go'zallikni qadrlash va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tarbiya fani darsliklari o'quvchilarda nafaqat axloqiy, balki estetik jihatdan ham to'laqonli rivojlanishga xizmat qiladi ^[6].

Estetik tarbiya shakllanishining asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat: san'at asarlarini tahlil qilish, badiiy tasavvurlarni rivojlantirish, badiiy didni shakllantirish va badiiy asarlarni yaratish. San'at asarlarini tahlil qilish jarayonida o'quvchilar badiiy asarlarning mazmunini anglab, estetik qiymatlarni chuqur tushunib yetadilar, bu esa ularning san'atni anglash, badiiy tafakkur va estetik baholash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Badiiy tasavvurlarni rivojlantirishda tarbiya fani darsliklari o'quvchilarga ijodiy mashqlar – she'r yozish, rasm chizish, musiqani tinglash, dramatisatsiya kabi faoliyatlarni taklif etadi, bu jarayonlar o'quvchilarning badiiy fikrlashini boyitadi. Badiiy didni shakllantirish amaliy mashqlar va tahliliy topshiriqlar orqali amalga oshiriladi, bunda o'quvchilarga turli badiiy asarlar taqdim etilib, ularni tahlil qilish va shaxsiy fikr bildirish orqali estetik baholash ko'nikmasi mustahkamlanadi. Shuningdek, tarbiya fani darsliklarida o'quvchilarga badiiy asarlar yaratish imkoniyati beriladi – rasm chizish, hikoya yozish, musiqiy asar yaratish kabi mashqlar orqali ular ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Estetik tarbiya jarayonida tahlil va baholash metodlari keng qo'llaniladi, bunda o'quvchilar san'at asarlarini tahlil qilib, mazmunini anglaydilar va o'z fikrlarini bayon etish orqali estetik qarashlarini mustahkamlaydilar.

Ijodiy faoliyat o'quvchilarda ijodiy tafakkur va estetik didni shakllantirishga xizmat qiladi, interaktiv yondashuvlar esa guruhlarda ishlash, fikr almashish va badiiy asarlarni birgalikda tahlil qilish imkoniyatini beradi. Darsliklarda o'quvchilarga san'at asarlarini ko'rsatish, ularni tahlil qilish va muhokama qilish orqali estetik qobiliyatlarni mustahkamlashga e'tibor qaratiladi. Jamiyatning san'ati, madaniyati va urf-odatlar ham o'quvchilarda estetik qarashlarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi, o'quvchilar jamiyatdagi estetik qadriyatlarni anglab, ularga bo'lgan munosabatni rivojlantiradilar, bo'lajak pedagoglar esa madaniy merosni o'quvchilarga yetkazish va ularni estetik qadriyatlarga yo'naltirishda asosiy vositachilar sifatida faoliyat yuritadilar ^[6]. Shunday qilib, tarbiya fani darsliklari asosida o'quvchilarda estetik tarbiyani shakllantirish jarayoni chuqurlashtirilgan metodlar va yondashuvlar orqali amalga oshiriladi, darsliklarning mazmuni esa shunday shakllantirilishi kerakki, u o'quvchilarda badiiy qarashlarni rivojlantirishga, go'zallikni anglash va san'atni qadrlashga keng imkoniyat yaratadi.

Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun bir nechta qo'shimcha yondashuvlarni ko'rib chiqish mumkin. Tarbiya fani darsliklari estetik tarbiyani shakllantirishda badiiy va ijtimoiy fanlar o'rtasidagi integratsiyalashgan yondashuvni qo'llashi zarur. Bunda badiiy didni rivojlantirish nafaqat san'at fanlari, balki ijtimoiy fanlar va axloqiy tarbiyaning o'zaro bog'liqligini tushunishga yordam beradi. O'quvchilar san'at va madaniyatning jamiyatdagi o'rnini anglab, ularning estetik ta'sirini va ahamiyatini his qiladilar. Tarbiya fani darsliklari orqali o'quvchilarda estetik qobiliyatlarni rivojlantirishda interaktiv yondashuvlarning qo'llanilishi samarali natijalar beradi. Masalan, guruhlarda o'quvchilarga badiiy asarlarni birgalikda tahlil qilish va ular haqidagi fikrlarni muhokama qilish imkoniyati yaratiladi. Bu usul o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi, estetik tasavvurlarni rivojlantiradi va boshqalar bilan fikr almashish orqali san'atni chuqur anglashni o'rgatadi. Tarbiya fani darsliklarida an'anaviy pedagogik metodlar va zamonaviy interaktiv yondashuvlar uyg'unlashgan bo'lishi lozim. Masalan, klassik badiiy asarlar bilan bir qatorda zamonaviy san'at asarlarini tahlil etish, yangi texnologiyalar asosida san'at yaratish imkoniyatlarini qo'llash o'quvchilarning estetik qarashlarini kengaytiradi va ijodiy potensialini rivojlantiradi. Estetik tarbiya faqat darsliklar yoki maxsus mashg'ulotlar orqali emas, balki o'quvchilarning kundalik hayotida ham amalga oshirilishi kerak.

Tarbiya fani darsliklari o'quvchilarga badiiy tafakkur va estetik qarashlarni turli hayotiy sohalarda – dizayn, arxitektura, tabiatni muhofaza qilish, etika va estetika yo'nalishlarida qo'llash imkoniyatini beradi. Bu orqali o'quvchilar o'zlarining estetik qobiliyatlarini hayotda muvaffaqiyatli tarzda namoyon etishni o'rganadilar. O'quvchilarda estetik tarbiyani shakllantirishda ijodiy yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Tarbiya fani darsliklari orqali o'quvchilarga ijodiy topshiriqlar va mashqlar taqdim etish ularning badiiy tasavvurlarini kengaytiradi hamda ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Bunday mashqlar rasm chizish, kompozitsiyalar yaratish, musiqiy va adabiy asarlar yozish, she'rlar tuzish kabi badiiy faoliyat turlarini o'z ichiga oladi. Bu orqali o'quvchilar o'z fikrlarini badiiy shaklda ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Estetik tarbiya faqat go'zallikni anglash emas, balki axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga ham xizmat qiladi. Tarbiya fani darsliklari o'quvchilarda nafaqat estetik, balki axloqiy didni ham rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi lozim. Badiiy asarlarni tahlil qilish orqali o'quvchilar jamiyatdagi axloqiy masalalarni anglaydilar, estetik qadriyatlarning ahamiyatini tushunadilar va ularni kundalik hayotda qo'llashni o'rganadilar. Tarbiya fani darsliklarini o'rganish va tahlil qilish o'quvchilarda estetik tarbiyani shakllantirish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Darsliklar orqali nafaqat axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni, balki estetik didni ham rivojlantirish mumkin. Darsliklarning tarkibiy tuzilishini, o'qitish metodikasini, maqsad va vazifalarini tahlil qilish o'quvchilarning badiiy, estetik va axloqiy tarbiyasini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Tarbiya fani darsliklari o'quvchilarga nafaqat axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni yetkazib berish, balki estetik tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi ^[6].

Badiiy, axloqiy va estetik qarashlarni shakllantirish uchun darsliklar tarkibida quyidagi elementlar bo'lishi zarur:

- asosiy tushunchalar va tamoyillar, ya'ni estetik tarbiya, axloqiy me'yorlar, go'zallikni anglashga oid bilimlar;
- badiiy va estetik asarlarning tahlili; san'atning turli turlarini o'rganish;
- badiiy-estetik masalalar bilan bog'liq misol va topshiriqlar.

Bu elementlar o'quvchilarga estetik qarashlarni amalda qo'llashni o'rgatadi. Tarbiya fani darsliklarining metodik jihatdan mukammalligi ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarni estetik tarbiya bilan tanishtirishda aktiv o'qitish metodlari qo'llanishi lozim. Masalan, badiiy asarlarni tahlil qilish, ularni o'z fikrlarida ifodalash va guruhda muhokama qilish imkoniyati berilishi kerak. Har bir o'quvchining estetik qobiliyati turlicha bo'lgani uchun darsliklarda differensial yondashuv asosida turli darajadagi vazifalar kiritilishi zarur. Bu orqali har bir o'quvchi o'z salohiyatiga mos tarzda estetik fikrlashni rivojlantiradi. Shuningdek, estetik va axloqiy tarbiyani uyg'unlashtirish zarur, chunki go'zallikni tushunish bilan birga axloqiy me'yorlarni shakllantirish o'quvchilarning ma'naviy rivojlanishini mustahkamlaydi. Tarbiya fani darsliklarida materiallarni yig'ish va tahlil qilish jarayoni ham muhimdir. Bunda badiiy asarlar, she'rlar, hikoyalar, maqollar, xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanish tavsiya etiladi. Ularni tahlil qilish jarayonida o'quvchilarga qanday estetik tasavvurlar berilayotgani va ularning badiiy qadriyatlarni anglash qobiliyati aniqlanadi. Darsliklardagi tahlil metodlari badiiy va estetik asarlardan qanday xulosalar chiqarish mumkinligini aniqlashda yordam beradi. Shuningdek, darsliklarda keltirilgan badiiy asarlarning o'quvchilarga ta'sirini o'rganish ham muhimdir. Bu, o'quvchilarning estetik qarashlarini shakllantirishda samarali yondashuvlarni aniqlash va tarbiya jarayonini yanada takomillashtirishga imkon yaratadi.

XULOSA

Yuqori sinf o'quvchilarida estetik madaniyatni tarbiyalash jarayoni ta'limning muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Estetik madaniyat, avvalo, o'quvchilarning go'zallikni anglash, uni qadrlash va yaratish qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Tarbiya fani orqali bu jarayonni amalga oshirish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, ijodiy fikrlash qobiliyatining oshishiga va ijtimoiy munosabatlarining yaxshilanishiga xizmat qiladi. Estetik madaniyatni tarbiyalashda interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi hamda ularning fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini yaratadi. San'at asarlarini tahlil qilish, badiiy adabiyot bilan tanishtirish va tabiat go'zalligini kuzatish orqali o'quvchilar estetik his-tuyg'ularini rivojlantiradilar. Bu jarayon nafaqat ularning estetik didini shakllantiradi, balki insoniyatning madaniy merosini chuqurroq tushunishga yordam beradi. Shuningdek, estetik madaniyatni tarbiyalash jarayonida o'quvchilarda go'zallik va san'atga nisbatan hurmat hissini rivojlantirish muhimdir. Ular badiiy asarlar va tabiat go'zalligi orqali hayotga bo'lgan munosabatlarini o'zgartirishi, ko'proq ijodiy va innovatsion fikrlashga yo'naltirilishi mumkin. Bu esa, o'z navbatida, yosh avlodning jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllanishiga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, yuqori sinf o'quvchilarida estetik madaniyatni tarbiyalash jarayoni zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismi bo'lib, u o'quvchilarni nafaqat bilim, balki estetik his-tuyg'ular bilan ham boyitadi. Bu jarayon orqali kelajak avlodi go'zallikni anglashga, san'atni qadrlashga va ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishga tayyor bo'ladi. Estetik madaniyatni tarbiyalash – bu nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki jamiyatdagi estetik muhitni yaxshilash uchun ham zarur omildir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoev, Sh. M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016.
2. Ochilov, M. O'qituvchi odobi. – T.: 1997.
3. Qurbonov, Sh. Ta'limning yangi qadriyatlari. – "Ma'rifat", 25 sentabr 1999.
4. Kamilov, A. Pedagogika va ta'lim metodikasi: Darsliklar va o'qitish texnologiyalari. – T.: Fan va texnologiya nashriyoti, 2003.
5. Shamsiyev, S., & Abdurahmanova, G. Estetik tarbiya va uning pedagogik metodlari. – T.: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi nashriyoti, 2002.
6. Mahmudov, U. Tarbiya fani darsliklarining pedagogik mohiyati va metodikasi. – Samarqand: Samarqand universiteti nashriyoti, 2021.
7. Rasulova, D. Estetik did va badiiy tasavvur: Pedagogik yondashuvlar. – T.: O'zbekiston ta'lim akademiyasi nashriyoti, 2024.
8. Nurmatova, M. Estetik tarbiya: Nazariya va amaliyot. – T.: Ta'lim va rivojlanish markazi, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.